

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

Rješenje

po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije

**Sarajevo,
svibanj, 2022. godine.**

Broj: UP-01-26-3-037-33/21
Sarajevo, 26.05.2022. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji, na 106. (stotinušestoj) sjednici održanoj dana 26.05.2022. godine, donijelo je

R J E Š E N J E

1. Odbija se Zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
2. Odbija se Zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, podnesen protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88 101 Mostar, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
3. Odbija se prijedlog za donošenje rješenja o privremenoj mjeri, podnesen od gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija, kao neutemeljen.
4. Obvezuju se gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da isplate iznos od 561,60 KM na ime troškova postupka u roku od 8 (osam) dana od primitka ovog Rješenja.

5. Odbija se zahtjev gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija za naknadom troškova postupka, kao neutemeljen.
6. Obvezuju gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija da plate administrativnu pristojbu na Rješenje, u iznosu od 1.500,00 KM, u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.
7. Ovo Rješenje će biti objavljeno u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 08.09.2021. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev) od strane gospodarskih subjekata Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Krka Farma ili Podnositelj zahtjeva) i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija (u daljnjem tekstu: Krka ili Podnositelj zahtjeva), koje zastupa odvjetnik Kapidžić Emir, Maršala Tita 50, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar (u daljnjem tekstu: Vlada ili Protivna strana), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Dana 22.10.2021. godine, Konkurencijsko vijeće je pod brojem: UP-01-26-3-037-2/21 zaprimilo dopunu Zahtjeva od punomoćnika Podnositelja zahtjeva u kojoj je dostavljena dodatna dokumentacija.

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona o konkurenciji dana 22.11.2021. godine izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, broj: UP-01-26-3-037-3/21.

Na temelju dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnositelji zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka dana 22.11.2021. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-5/21.

Sukladno mjerodavnim odredbama Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnositelja zahtjeva, aktom broj: UP-01-26-3-037-9/21. Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 33. stavak (1) Zakona o konkurenciji, dostavilo Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev Protivnoj strani, aktom broj: UP-01-26-3-037-10/21.

Usmena rasprava održana je dana 21.04.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnositelja zahtjeva, odvjetnika Emira Kapidžića iz Sarajeva, te punomoćnika Protivne strane, odvjetnika Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

Konkurencijsko vijeće je na 105. (stotinupetoj) sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine usvojilo Zaključak o produljenju roka za donošenje konačnog rješenja broj: UP-01-26-3-037-30/21 kojim se produljuje rok za donošenje konačnog rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca, u postupku koji se vodi pred Konkurencijskim vijećem, te je isti dostavljen strankama.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekti Krka Farma društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo, Džemala Bijedića broj 125-A, 71 000 Sarajevo i KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo Mesto, Republika Slovenija i Vlada Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar.

1.1. Gospodarski subjekt Krka Farma

Gospodarski subjekt KRKA FARMA društvo sa ograničenom odgovornošću za posredovanje, pružanje usluga i zastupanje stranih firmi Sarajevo d.o.o., Džemala Bijedića 125-A, 71 000 Sarajevo je registriran u Općinskom sudu Sarajevo pod matičnim brojem upisa: 65-01-0082-09, sa upisanim kapitalom od 20.000,00 KM, te jednim subjektom osnivačem u 100% vlasništvu KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto. Osoba ovlaštena za zastupanje je mr. ph. Azra Tahirović.

Temeljna registrirana djelatnost Krka Farma je registracija za stavljanje u promet lijekova i medicinskih sredstava proizvođača Krka.

1.2. Gospodarski subjekt Krka

Gospodarski subjekt KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Šmarješka cesta 6, 8 000 Novo Mesto, Republika Slovenija, upisan je u nadležni sudski registar pod matičnim brojem upisa: 5043611000. Temeljni kapital gospodarskog subjekta Krka je podijeljen na 32.793.448 dionica, a osoba ovlaštena za zastupanje je Jože Colarič.

Temeljna djelatnost gospodarskog subjekta Krka je proizvodnja i prodaja lijekova.

1.3. Vlada Hercegovačko-neretvanske županije

Vlada Hercegovačko-neretvanske županije, Stjepana Radića 3, 88101 Mostar, kao donositelj Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije objavljene u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 4/21, čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u **tijeku** postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće je konzultiralo i odredbe: Zakona o lijekovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 109/12) (u daljnjem tekstu: Zakon o lijekovima FBiH), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i

Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obvezama Ministarstava zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometa lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 45/13 i 7/19) (u daljnjem tekstu: Pravilnik o bližim kriterijima), Odluke o Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH), Odluke o Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 106/21) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu), Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona s cijenama na federalnoj listi lijekova („Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona“ broj 8/17) (u daljem tekstu: Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije s cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova) i Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije („Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 4/21).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Podnositelji zahtjeva smatraju da Vlada Pozitivnom listom lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021., sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu izdavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu: Zavod), ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
- Podnositelji zahtjeva navode da je Vlada dana 24.05.2021. godine, donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije objavljenu u „Službenim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 4/21 (u daljnjem tekstu: Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda), a čija primjena počinje sa istekom roka od 90 dana od dana donošenja, odnosno od 23.08.2021. godine.
- Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) je registrovala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nositelj dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je Krka Farma. (*Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 30.06.2021. godine, uz koju je prilog Zvanični ispis sa web stranice Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, www.almbih.gov.ba*).
- Na Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalna lista lijekova) se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nositelj odobrenja za stavljanje u promet lijekova je Krka Farma. (*Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d. o. o. svih lijekova koji su uvršteni u Federalnu listu od 30.06.2021 godine, sa prilogom-spiskom Uvid u „Službene novine Federacije BiH“, br. 56/19*).
- Predmetnom Odlukom Vlada je izvršila izmjenju Točke I Odluke o Pozitivnoj listi lijekova („Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije“, broj 4/19) (u daljnjem tekstu: Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine) tako što se mijenja prilog „Pozitivna lista lijekova“ i nova čini sastavni dio ove Odluke.

- Podnositelji zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili uvršteni sa ukupno 94 lijeka dok je na novoj izmjenjenoj Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021., Podnositelji zahtjeva uvršteni na listu samo sa 24 lijeka.
- Procentualno izraženo, prisustvo lijekova Krka na lijekova HNK 2021. smanjeno je oko 75%. (*Dokaz: Izjava direktora KRKA FARMA d.o.o. od 16.08.2021. godine, sa uporednim pregledom svih lijekova koji su bili na Pozitivnoj listi Hercegovačko-neretvanske županije 2019., zaključno sa 01.11.2020 i lijekovima koji su uvršteni na Pozitivnu listu Hercegovačko-neretvanske županije 2021.*)
- Direktor Krka Farma je dana 27.07.2021. uputio prigovor povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražio objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te na osnovu kojih kriterija, jer su se ti lijekovi nalazili na ranijim pozitivnim listama. Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu: Ministarstvo zdravstva HNK) nije dostavilo odgovor. (*Dokaz: Dopisi direktora KRKA FARMA d.o.o. Sarajevo Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije od 27.07.2021.*).
- U postupku formiranja Pozitivne lista lijekova iz 2019. godine, Ministarstvo zdravstva HNŽ nije raspisivalo Javni poziv nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uvjete za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova.
- Da je poziv dostavljen e-mailom od strane Ministarstva zdravstva HNK, te su proizvođači obavještavani o dopunama Pozitivne liste lijekova i pozivani da dostave dokumentaciju. (*Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 30.05.2019. godine; od 23..09.2019. godine; od 09.06.2020. godine*).
- Krka Farma kao nositelj dozvole za stavljanje u promet svih lijekova proizvođača Krka redovito je podnosila uredne aplikacije za uvrštavanje na Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine, a koje su prihvaćene od strane Ministarstva zdravstva HNK.
- Tijekom primjene Odluke na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine nalazilo se ukupno 94 lijeka Krka na istoj.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja nove pobijane Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu uopće pozivali proizvođače lijekova da dostave aplikacije za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021.
- Ministarstvo zdravstva HNK nije poštovalo odredbe članaka 21., 23., 24. i 25. Pravilnika o bližim kriterijima, jer nije objavilo Javni poziv svim proizvođačima lijekova za podnošenje zahtjeva za stavljanje lijekova na listu lijekova, niti je pribavilo stručno mišljenje Komisije za lijekove.
- Ministarstvo zdravstva HNK je proizvođačima 01.06.2021. dostavilo samo zahtjev za usklađivanje cijena proglašenim od strane Agencije, te pozive za podnošenje prijave za šest novih generičkih lijekova. (*Dokaz: E-mailovi Boris Vidović Voditelj Odjela za kontrolu propisivanja i potrošnje lijekova, od 01.06.2021. godine; 24.06.2021.godine*).

- Predmetnom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu Točke IV Odluke o Pozitivnoj listi lijekova, koja sada glasi:
 - (1) *Uvrštavanje zaštićenih naziva na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi, vrši se sukladno sa odredbama članka 9. Zakona o lijekovima FBiH i članaka 9., 11. i 12. stavak 1. Pravilnika o bližim kriterijima.*
 - (2) *S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije obvezno se uvrštavaju svi zaštićeni nazivi lijekova domaće farmaceutske industrije i lijekovi-originatora u okviru generičkog naziva lijeka, oblika i jačine zastupljenog na Pozitivnoj listi.*
 - (3) *Na Pozitivnu Listu lijekova, u okviru utvrđene generike oblika i jačine lijeka, po potrebi se uvrštavaju i zaštićena imena inozemnih proizvođača ukoliko na Pozitivnoj listi lijekova nisu zastupljeni domaći proizvođači uključujući i originatora na Pozitivnoj listi lijekova se nalazi zastupljen samo jedan domaći proizvođač, odnosno originator.*
 - (4) *Uvrštavanje zaštićenih naziva lijekova, sukladno sa ovom Odlukom, vrši Zavod na temelju suglasnosti ministra zdravstva, rada i socijalne zaštite.*
- Vlada je pogrešno primjenila zakonske propise u cilju ograničenja broja lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021.
- Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova za 2021. godinu koji se izdaju na recept, prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Mjerodavno zemljopisno tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanske županije.
- Ustavom Hercegovačko-neretvanske županije nije predviđeno da je u nadležnosti Kantona zaštita proizvođača lijekova na razini Bosne i Hercegovine.
- Donošenjem Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je prekoračila ovlasti o nadležnostima iz članka 51. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije.
- Lijekovi, proizvodnja lijekova, opskrba lijekovima, registracija lijekova, stavljanje u promet, je u nadležnosti države Bosne i Hercegovine shodno Zakonu o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH.
- Politika lijekova i medicinskih sredstava u BiH propisuje: „*Podržati razvoj domaće proizvodnje u smislu pripreme istih za konkurenciju na međunarodnom nivou u pogledu kvaliteta ...*”.
- Domaći proizvođači lijekova se mogu podržavati samo radi osposobljavanja za konkurentsko djelovanje na međunarodnom nivou, a ne radi privilegovanog statusa u prodaji lijekova i izbjegavanja konkurencije u Kantonu.
- U Republici Srpskoj se primjenjuje Odluka o usvajanju liste lijekova koji se izdaju na recept na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 73/20) kojom je propisano da Lista lijekova Republike Srpske sadrži slijedeće

podatke o lijeku: 1) ATC- anatomsko-terapijsko-hemijske klasifikaciju, 2) INN- internacionalno nezaštićeno ime lijeka - Generički naziv lijeka; 3) farmaceutski oblik lijeka, 4) dozu-jačinu lijeka, 5) medicinsku indikaciju.

- Lista lijekova Republike Srpske automatski se dopunjava novoregistrovanim lijekovima (svakog proizvođača), koji od Agencije dobiju dozvolu za stavljanje u promet, i to za lijekove, čiji INN, oblik i doza su već na Listi.
- Člankom 5. Zakon o lijekovima FBiH propisano je da se opskrba lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja sukladno sa Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, te da bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova s liste lijekova, obveze Ministarstva zdravstva, Zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i promotnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, se utvrđuje propisima federalnog ministra.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine uvrštavanje na Listu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja prepušteno je u nadležnost kantonima, te je još dodatno propisano da se na Listi lijekova, lijekovi označavaju komercijalnim nazivom lijeka i sa nazivom proizvođača.
- Odredbom članka 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da na Pozitivnoj listi lijekova županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području županija može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Odlukom o listi lijekova utvrđen je spisak lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja, odnosno Federalna lista lijekova.
- Da se na Federalnoj listi lijekova, lijekovi označavaju sa slijedećim podacima: ATC- anatomsko-terapijsko-kemijske karakteristike, INN-internacionalno nezaštićeno ime lijeka-Generički naziv lijeka, farmaceutski oblik lijeka, jačina lijeka, medicinske indikacije, režim propisivanja i veleprodajna cijena.
- Vlade županija, na temelju članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, imaju ovlasti da donose „Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona.“
- Listu lijekova čine Pozitivna lista lijekova, Bolnička lista lijekova i Magistralna lista lijekova.
- Pozitivna A Lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni A listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa udjelom Zavoda u cijeni lijeka od 100%.
- Pozitivna B lista lijekova-lijekovi obuhvaćeni B listom lijekova sa Federalne liste lijekova, sa učešćem Zavoda u procentualnom iznosu određenom odlukom vlade županija suglasno financijskim mogućnostima županija.
- Na Pozitivnu listu lijekova obvezno ulaze i lijekovi koji su uvršteni na Federalnoj listi lijekova, a županijske vlade mogu uvrstiti još neke lijekove ukoliko postoji specifična potreba u pojedinim županijama.

- **Sukladno** Pravilniku o bližim kriterijima, ministar zdravstva mora javnim oglasom uputiti poziv za podnošenje prijave za uvrštavanje na Listu lijekova, prijave mora pregledati i ocjeniti Komisija za lijekove i mora obavijestiti koje su prijave prihvaćene, a koje nisu, te na osnovu prihvaćenih prijava napraviti prijedlog Liste lijekova koja se dostavlja vladi na usvajanje.
- Pravilnikom o bližim kriterijima propisani su uvjeti za stavljanje i skidanje lijekova na Federalnu listu esencijelnih lijekova.
- Članak 9. Zakona o lijekovima FBiH i član 11. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje mogućnost ograničavanja proizvođača lijekova, ali i obavezu uvrštavanja originarnih i stranih proizvođača lijekova.
- U Federaciji Bosne i Hercegovine postoji dugogodišnja politika ograničavanja konkurencije na tržištu lijekova koji se izdaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja.
- Vlada Kantona Sarajevo, Odlukom o listi lijekova („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 02/08) je propisala da će se svaka tri mjeseca vršiti zamjena lijekova inostranog proizvođača koji se nalaze na Listi lijekova sa lijekom domaćeg proizvođača identičnog generičnog sastava.
- Odlukom o listi esencijalnih lijekova („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 75/11) određeno da se „mogu uvrstiti maksimalno 5 (pet) zaštićenih naziva lijeka uključujući obvezno i lijekove domaće farmaceutske industrije“.
- Vlada Tuzlanskog kantona Odlukom o Pozitivnoj listi lijekova od 05.11.2015. godine, također je na listu lijekova uvrstila gotovo isključivo domaće proizvođače.
- Vlada Kantona Sarajevo, je donijela Odluku o listi lijekova 01.07.2016. godine („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 27/2016) kojom je bilo propisano da se na listu obvezno uvrštavaju domaći proizvođači lijekova, te odstranjuju originatori.
- Vlada Herceg-bosanskog kantona je usvojila Odluku listi lijekova koji se propisuju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja broj: 01-02-26-2/21 od 22.04.2021. godine i ograničila broj zaštićenih naziva lijekova, radi zaštite domaćih proizvođača lijekova.
- Vlada je prilikom usvajanja Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda pogrešno primjenila Zakon o lijekovima FBiH.
- Zakon o lijekovima FBiH u članku 9. stavak (3) propisuje: *„S ciljem podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije, na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona, obavezno se uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju uslove iz stava (1) ovoga člana, i to pored lijekova originatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije“.*
- Podnositelji zahtjeva ističu da Zakon o lijekovima FBiH, niti Pravilnik o bližim kriterijima ne predviđa i ne propisuje ograničenje broja lijekova po osnovu porijekla proizvođača (da li je domaći ili strani).
- Podnositelji zahtjeva napominju da nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova Krka, odnosno da se isključi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.

- Da 70 lijekova Krka koji su isključeni sa Pozitivne liste Hercegovačko-neretvanske županije 2021. imaju važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvalitete lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost opskrbe lijekovima, uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovite opskrbe lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sustavima država Europske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja sukladno sa Državnim zakonom i propisom donijetim na temelju tog zakona.
- Odredba članka 2. Zakona o konkurenciji je eksplicitna i obvezujuća, te slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, bez obzira na njihov pravni status, osnivače (grad, općina, župnija, entitet ili država), a koji svojim djelovanjem utječu na tržište, te tako sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini (odnosno na mjerodavnom tržištu), potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Članak 2. Zakona o konkurenciji se primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe bez obzira na status, oragizacioni oblik, pravni položaj, funkciju i slično.
- Također, članak 2. točka b) Zakona o konkurenciji se primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište.
- Vlada je donošenjem Pozitivne liste lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2021. utjecala na ravnopravni udjel gospodarskog subjekta Krka na mjerodavnom tržištu.
- Vlada je protivno zakonskim propisima ograničila broj lijekova Krka koji mogu da sudjeluju na mjerodavnom tržištu.
- Članak 4. Zakona o konkurenciji jasno propisuje da su zabranjeni sporazumi, odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu.
- Da bi postojao „ sporazum“ nije potrebno nikakvo sporazumjevanje, niti ugovaranje, niti sudjelovanje dva ili više subjekta. Zakon o konkurenciji jasno propisuje da to može biti i jednostrana odluka ili drugi akt jednog gospodarskog subjekta.
- Članak 4. Zakona o konkurenciji koristi termin „gospodarski subjekt“ što ne znači paralelu sa terminom gospodarsko društvo.
- Nije bitno da li se konkretno Vlada bavi posredno ili neposredno proizvodnjom ili prodajom, nego je bitno da svojim djelovanjem utječe na tržište.
- Podnositelji zahtjeva navode da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret Fonda Zavoda.
- Svi prodati lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Fonda Zavoda.
- Specifična karakteristika ovog tržišta da izravni korisnici (pacijenti) robu ne plaćaju (ili je plaćaju u uz minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj korisnika, jer robu dobijaju uglavnom bez naknade.

- Iz izvješća Zavoda dostupnih na web stranici, vidi se da je na teritoriju Hercegovačko-neretvanske županije na teret Zavoda u 2020. godini izdano preko 100.000 recepata za lijekove čiji je proizvođač Krka. (*Dokazi: molba direktora KRKA FARMA od 23.08.2021. za dostavu podataka upućena ZZO HNK Uvid u zvaničnu web stranicu ZZO HNK - <https://www.kzosa.ba/>*).
- Donošenjem pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Krka Farma i Krka su ograničeni na mjerodavnom tržištu, te mogu sudjelovati samo sa 24 lijeka, bez obzira što svi njihovi lijekovi ispunjavaju zakonske uvjete.
- Vlada je aktivni sudionik na mjerodavnom tržištu lijekova, jer je Vlada administrativnim mjerama nametnula ograničenje pristupa ovom tržištu gospodarskim subjektima Krka Farma i Krka.
- Gospodarska aktivnost nije samo izravna prodaja ili kupovina, nego i djelovanje kojim se utječe na tržište, te sprječava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija.
- Vlada je Podnositeljima zahtjeva, koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim, ograničila da mogu pristupiti mjerodavnom tržištu pod jednakim uvjetima.
- Vlada je usvajanjem sporne Odluke o listi lijekova Podnosiocima zahtjeva, administrativnim mjerama, ograničila mogućnost nastupa do tržišta, odnosno onemogućeno im je da uopće uđu u tržišnu utakmicu.

Podnositelji zahtjeva u smislu odredbe članka 40. stavak (2) Zakona o konkurenciji predlažu da se donese rješenje kojim se određuje privremena mjera.

Kao razlog donošenja privremene mjere Podnositelji zahtjeva navode:

- Da će se primjenom sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, dovesti do izravnog štetnog utjecaja na gospodarske subjekte Krka i Krka Farma, koji nisu uvršteni na Listu lijekova koji se izdaju na teret zdravstvenog osiguranja županije, iako za to ispunjavaju sve zakonske uvjete.
- Krka Farma ima važeće dozvole za stavljanje lijekova u promet, svih 134 lijekova koji su bili uvršteni na Pozitivnu listu lijekova Hercegovačko-neretvanske županije 2019., svi navedni lijekovi se već nalaze na Federalnoj listi lijekova.
- Podnositelji zahtjeva nisu prestali sa proizvodnjom tih lijekova, te su vršili opskrbu tržišta tim lijekovima kontinuirano dugi niz godina. Sve podnesene aplikacije za te lijekove su potpune i ispravno sastavljene i već prihvaćene od Ministarstva zdravstva HNK.
- Većina Krkinih lijekova bila je na Pozitivnoj listi već dugi niz godina, i pacijenti koji su koristili terapiju su bili zadovoljni sa kvalitetom, učinkovitošću i sigurnošću Krkinih lijekova.
- Skidanjem lijekova sa Pozitivne liste lijekova u praksi faktički znači promjenu terapije za pacijente, koji su dugi niz godina koristili jedan lijek i koji se pokazao kao djelotvoran u liječenju određene vrste bolesti.
- Podnositelji zahtjeva predlažu da se donese rješenje kojom se određuje privremena mjera, kojom se obustavlja primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju

i izdaju na teret sredstava Zavoda na način da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka, i nositelja dozvole za stavljanje u promet Krka Farma, primjenjuje Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije („Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 4/19), do okončanja postupka koji se vodi po ovom zahtjevu.

Sukladno naprijed navedenom Podnositelji zahtjeva predlažu da Konkurencijsko vijeće donese rješenje kojim će utvrditi da:

- a) Vlada primjenom Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, sprječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu uvrštavanja lijekova koji se izdaju i obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda, ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točke (a) i (b) Zakona o konkurenciji.
- b) Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda je ništavna u smislu članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
- c) Nalaže se Vladi da ubuduće omogući da lijekovi privrednog subjekta Krka budu uvršteni na Pozitivnu Listu lijekova Hercegovačko-neretvanskog kantona pod jednakim uslovima kao i svim ostalim učesnicima na relevantnom tržištu koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret sredstava Zavoda.
- d) Nalaže se Vladi da nadoknadi troškove postupka Podnosiocima zahtjeva.

Punomoćnik Vlade, advokat Džemil Sabrihafizović je podneskom broj: UP-01-26-3-037-13/21 dana 27.12.2021 godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu člana 33. stav (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnosilaca zahtjeva i osporava osnovanost prijedloga za utvrđivanje postojanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev u cijelosti odbiti kao neosnovan.
- Članom 5. stav (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano je da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obaveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometajnika lijekova uvrštenih na listu, kao i korištenje lijekova utvrđuje propisima federalnog ministra.
- Odredbom člana 8. Zakona o lijekovima FBiH, dato je ovlaštenje vladama kantona da donose „listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona“. U listu koju utvrđuje Vlada obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na „federalnu listu“.
- Također, člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova objavljenu u „Službenim novinama

Hercegovačko-neretvanskog kantona“ broj 4/21. Na novoj listi lijekova, A lista ima 725 oblika, jačine i pakovanja lijekova, što je za 263 oblika, jačine i pakovanja manje u odnosu na prethodnu Listu lijekova, čija A lista je imala 988 oblika, jačine i pakovanja lijekova. Mjerodavna je napomena da, u navedenom postupku, niti jedan lijek nije skinut sa liste, nego je sačinjena potpuno nova lista na temelju poziva upućenog potencijalnim ponuđačima i prijava koje su po tom pozivu dostavljene Vladi, odnosno nadležnom ministarstvu.

- Podnositelji zahtjeva na nekonzistentan i neprihvatljiv način tumače članak 2. Zakona o konkurenciji. Primjerice, u Zahtjevu se navodi: „Člankom 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji je izričito propisano da je ovaj zakon primjenjiv i na organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište“. Navedenu odredbu, Podnositelji zahtjeva izvlače iz konteksta potpuno zanemarujući uvodnu odredbu stavak (1) istog članak Zakona o konkurenciji koja glasi: „Ovaj zakon se primjenjuje na sva pravne i fizičke osobe koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, ili značajnijem dijelu tržišta (daljnjem tekstu: gospodarski subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište “.
- Protivna strana ukazuje na odluke i presude koje su od značaja za tumačenje koji subjekti predstavljaju subjekte prava konkurencije, odnosno na koje se primjenjuje pravo konkurencije kako slijedi: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), FENIN (C- 205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Stidwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebsla'anlencassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundeslnappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, presuda Suda Bosne i Hercegovine broj: S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine.
- U postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na podnositelju zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Podnositelji zahtjeva, treba da dokažu da su, imajući u vidu naprijed navedeno, ispunjeni uvjeti da se Vlada, u konkretnom postupku smatra gospodarskim subjektom na koga se primjenjuje pravo konkurencije.
- Evidentno je da su Konkurencijsko vijeće i Sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH), u duljem periodu primjenjivali Zakon o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali članak 2. i članak 4. Zakona o konkurenciji.
- Konkurencijsko vijeće je za razliku od drugih europskih tijela za zaštitu konkurencije primjenjivalo pravo konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeći javne ovlasti ili se pojavljuju u svojstvu gospodarskog subjekta. Konačno, presudom Suda BiH broj: S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno je izraženo slijedeće stanovište: „Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je prvenstveno

ispitati da li se radi o izvršavanju javne ovlasti ovlaštenja, ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekat“.

- Imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da, donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao gospodarski subjekt i sudionik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obvezu utvrđenu u članku 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 i 36/18) (u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članku 8. Zakona o lijekovima FBiH.
- Pozitivnom listom lijekova utvrđuje se opseg prava osiguranih osoba na korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na osnovu medicinske struke i nauke.
- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona/županija. Prema tome, notorno je da niti jedan gospodarski subjekt ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa. Dakle, ne postoji niti jedan argument da je u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekat, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji.
- Vlada ističe da je u praksi Europskog suda pravde zauzet jasan stav da se „pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije“ (slučaj Wouters, C-309/99 paragraf 57.).
- Odluku o listi lijekova, na temelju ovlaštenja utvrđenog u Zakonu, donosi, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne Odluke, odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena.
- U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarsko društvo, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opšti akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlasti i na temelju zakona. Takva odluka, predstavlja opći akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja ekonomsku aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom.
- Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno presudama Suda BiH broj: S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također, poziva na pravna stanovišta Europskog suda pravde izražena u presudi broj: T-513/93 od 30.03.2000. godine.
- Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opći akt javne vlasti, koji po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka smatra robom ili uslugom.

- Imajući u vidu važeće propise, nema nikakve dvojbe da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova.
- Odredbama članka 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđene su nadležnosti vlade kantona u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Niti jedan drugi subjekt nema ovlasti za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova.
- Naprijed navedene činjenice, ukazuju na osnovanost primjene stanovišta mjerodavnih europskih institucija koje glasi: „Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna firma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije“ [predmeti: AOK Bundesverband, Bundesverbund der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e. V, Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C- 306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (€-355/01)].
- Niti jedna mjerodavna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu.
- Donoseći pozitivnu listu lijekova, sukladno sa ovlastima koja, kao državni organ ima na temelju odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu.
- Također, Vlada po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle, donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit, bilo gubitak, i s tim u svezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlada isključuje primjenu prava konkurencije, u svezi sa donošenjem pozitivne liste lijekova.
- Opće prihvaćena pravna stanovišta europskih institucija, polaze od toga da bi se neka osoba, u smislu prava konkurencije, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi ekonomski ili financijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema temelja ni za primjenu prava konkurencije. [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C- 475/99), Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)].
- Od značaja je i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih osoba na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranika. Ne radi se o sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u svezi, upravo je mjerodavna odluka Europskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), u kojoj je izraženo slijedeće stanovište: „Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sistemom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno“.
- Jednako je mjerodavno i stanovište Europskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3) kojim je izričito utvrđeno da „SNS upravljачka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva Španjolske vlade, koja vode nacionalni zdravstveni sistem) ne djeluju kao poduzeća (gospodarski

subjekti u smislu prava konkurencije) kada sudjeluju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od upotrebe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao poduzeća u smislu prava konkurencije Europske unije kada kupuju medicinska dobra i opremu i članci 81. i 82. EC nisu primjenljivi na njih“.

- Prednji primjeri potvrđuju da je Europski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sistem socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna.
- Sredstva koja se u Hercegovačko-neretvanskoj županiji kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne zavise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije.
- U konkretnom slučaju, građani kao osiguranici, iz svojih ličnih sredstava (bruto plate) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani kao osiguranici, su povjerali vladama kantona ovlaštenje da odlučuju o načinu i obimu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite. Dakle, jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici.
- Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika.
- Pri tom, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost opskrbe lijekovima, pod povoljnim uvjetima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom prava konkurencije. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o opskrbi vakcinom protiv virusa COVID-19. Notorno je da su zemlje proizvođači, u jednom periodu, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uvjetima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama. Upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcioniranje sistema javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima prava konkurencije, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje.
- Netočni su navodi Podnositelja zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu Odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnositelje zahtjeva da pod jednakim uvjetima sudjeluju na tržištu lijekova.
- S obzirom da je Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada odlučivala samo o opsegu i načinu ostvarivanja prava građana iz osnova zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je

uredno registriran nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopće nije predmet iste.

- Naime, proizvođači odnosno prodavci svih uredno registriranih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne.
- Neutemeljenost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminirani u Bosni i Hercegovini ili u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, proizlazi iz podataka Agencije, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno 742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17%, a na realizovani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%.
- U Hercegovačko-neretvanskoj županiji u 2020. godini omjer učešća stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače je približno jednak omjeru koji postoji na nivou Bosne i Hercegovine.
- Poređenja radi, domaći proizvođači na tržištu generičkih lijekova u Republici Sloveniji imaju vladajući položaj, sa tržišnim udjelom koji značajno prelazi preko 50%).
- Podatci o udjelu stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnopravan položaj, nego da strani proizvođači imaju vladajući udjel na tržištu lijekova Bosne i Hercegovine i u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.
- Pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegiran položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Europske unije uopće.
- Činjenica je da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u svezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljem tekstu: HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske „Sve dok djeluje na temelju opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u definiranju i provođenju politike javnog zdravstva, HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja". (<http://www.xiztn.hr/iskljucivo-hzzo-odlucuje-o-prijedlozima-farmaceutskih-kuca-za-subvencioniranje-lijekova-s-liste/>)
- Strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sistema u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Europske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Euvropske komisije i Europskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kome insistiraju Podnositelja zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnopravan položaj i građane u Hercegovačko-neretvanskoj županiji, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini.

- Također bi u neravnopravan položaj bili dovedeni i domaći proizvođači lijekova. Naime, ukoliko bi bio usvojen Zahtjev, to bi značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosni i Hercegovini, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja, u odnosu na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Europskoj uniji.
- Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta europskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Europske unije, dok proizvođači iz zemalja Europske unije to čine u Bosni i Hercegovini.
- U cijelosti je neosnovan prijedlog Podnositelja zahtjeva da Konkurencijsko vijeće odredi privremenu mjeru kojom će se djelimično obustaviti primjena Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i da se u odnosu na lijekove proizvođača Krka primjenjuje Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine.
- Ovakav prijedlog je neosnovan, jer se Odluka čija suspenzija se traži privremenom mjerom već primjenjuje duže od četiri mjeseca, pa bi se eventualna privremena mjera ustvari morala primjenjivati retroaktivno. Pri tome, prijedlogom privremene mjere zahtjeva se da Konkurencijsko vijeće odluči o vrsti i nazivu lijekova koji će se izdavati na teret sredstava Zavoda, što bi svakako imalo za posljedicu stvaranje pravne nesigurnosti u ovoj oblasti.
- Podnositelji zahtjeva nisu naveli podatke, činjenice, ni dokaze o navodnoj šteti koju trpe, niti su istakli druge razloge na kojima zasnivaju prijedlog za određivanje privremene mjere.
- Pri tome je značajna činjenica da, bez obzira da li se nalaze na pozitivnoj listi, lijekovi svih proizvođača ukoliko su uredno registrirani, imaju neograničen pristup tržištu lijekova i nalaze se u prodaji, sa vladajućim udjelom na tržištu. Zbog toga su netočni navodi Podnositelja zahtjeva kojima se nastoji stvoriti pogrešan dojam da se lijekovi koji se ne nalaze na pozitivnoj listi ne mogu uopće plasirati na tržište.
- Imajući u vidu naprijed izloženo, predlaže se da Konkurencijsko vijeće odbije prijedlog Podnositelja zahtjeva za određivanje privremene mjere, kao neutemeljen.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem: UP-01-26-3-037-15/21 od 11.01.2022. godine izjasnio na navode iz Odgovora za zahtjev ističući slijedeće:

- Podnositelji zahtjeva napominju da sukladno odredbama Zakona o javnom pravobranilaštvu („Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 8/99, 3/04 i 11/08) (u daljnjem tekstu: Zakon o Javnom pravobranilaštvu) poslove pravne zaštite Kantona i njegovih organa obavlja Kantonalno javno pravobranilaštvo (u daljnjem tekstu: Javno pravobranilaštvo).
- Dakle, Zakonom o javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo je ovlašteno da zastupa Vladu. Jedino u slučaju kada je potrebno zastupati Kanton pred stranim sudovima, koji ne dozvoljavaju takvo zastupanje, predsjednik Vlade na prijedlog Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave može ovlastiti drugu osobu za zastupanje.
- Prema članku 4. Zakona o Javnom pravobranilaštvu svi kantonalni organi i organi javne samouprave dužni su obavijestiti Javno pravobranilaštvo o sporovima ili drugim postupcima u kojim su dužni poduzimati pravne radnje.

- Odredbama Zakona o Vladi Hercegovačko-neretvanske županije („Službene novine Hercegovačko-neretvanske županije“ broj 3/07 i 5/09) je propisano da Vlada ostvaruje svoja ovlaštenja kroz donošenje uredbi, odluka, rješenja, zaključaka. Premijer Vlade rukovodi radom Vlade, usmjerava djelovanje i osigurava jedinstvo u djelovanju Vlade, ali nije propisano da zastupa Kanton i Vladu u sudskim i upravnim postupcima, niti da može davati punomoći drugim osobama da zastupaju Kanton ili Vladu. Iz navedenog razloga Podnositelja zahtjeva osporavanju punomoć za zastupanje i Odgovor na zahtjev koji je dostavljen od neovlaštene osobe.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da Konkurencijsko vijeće nije nadležno za preispitivanje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i drugih organa javne vlasti.
- Sukladno članku 20. Zakona o konkurenciji, organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini je Konkurencijsko vijeće, a člankom 21. Zakona o konkurenciji propisano je da je Konkurencijsko vijeće samostalno tijelo koje osigurava dosljednu primjenu Zakona o konkurenciji na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine i ima isključivu nadležnost u odlučivanju o postojanju zabranjenog konkurencijskog djelovanja na tržištu. Prema tome Konkurencijsko vijeće jeste nadležno za postupanje u ovom predmetu.
- Neutemeljeni su navodi da se odredbe Zakona o konkurenciji ne mogu primjeniti na Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, jer to predstavlja akt javne vlasti.
- Na temelju članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, primjenjuju se odredbe istog na Vladu kada svojim djelovanjem posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište u Bosni i Hercegovini.
- Navedeno je potvrđeno brojnim odlukama Konkurencijskog vijeća, te posebno Rješenjem broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Rješenjem broj: 04-26-3-027-65-II/11 od 27.05.2015. godine i Rješenjem broj: 02-26-3-014-22-11/15 od 08.03.2016. godine.
- Nesporno je da Vlada pobijanom Odlukom utječe na tržište, jer je odredila ko može biti na Pozitivnoj listi lijekova, a ko ne može, administriranjem, a ne na temelju propisanih zakonskih i stručnih kriterija.
- Netočno je da je Vlada usvojila pobijanu Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, na način i po postupku koji je propisan zakonom.
- Ministarstvo zdravstva HNK i Vlada, prilikom donošenja pobijane Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda: nisu raspisali javni oglas za prijavljivanje-dostavljanje aplikacija za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., nisu pozivali e-mailom ili pismenim putem proizvođače lijekova da dostave aplikacije za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti su pribavili stručno mišljenje Komisije za lijekove.
- Vlada je ograničila broj lijekova Krka na Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021. samovoljno, bez zakonskih razloga i stručnih kriterija.

- Zakon o lijekovima FBiH u članku 9. stavak (2) propisuje da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova samo na temelju stručnih kriterija i razloga u terapijskoj primjeni, kvaliteti i vjerodostojnosti podataka ili iz razloga sigurnosti opskrbe.
- Nijedan od propisanih razloga za ograničenje broja lijekova nije postojao za lijekove Krka, niti danas postoji.
- Sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., suprotno propisanoj zakonskoj proceduri, izostavljeno je ukupno 70 lijekova gospodarskog subjekta Krka za koje je već postojala i potpuna i ispravna dokumentacija Krka Farma koja je prihvaćena, i koji lijekovi su bili na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine.
- Svih 70 lijekova Krka koji su izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. imaju: važeću dozvolu za stavljanje lijeka u promet od Agencije, pozitivne nalaze o urađenoj kontroli kvalitete lijeka od Kontrolnog laboratorija Agencije, prihvaćene cijene utvrđene Listom lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji Bosne i Hercegovine, obezbjeđenu sigurnost opskrbe lijekovima uzimajući u obzir istorijske podatke u smislu dugogodišnjeg redovite opskrbe lijekovima u Federaciji Bosne i Hercegovine, status zaštićenog naziva lijeka u zdravstvenom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine/Bosne i Hercegovine, zemljama okruženja, te zdravstvenim sistemima država Europske unije i etičko oglašavanje lijekova koje se obavlja u skladu sukladno sa državnim zakonom i propisom donijetim na temelju tog zakona. Dakle nije postojao nijedan zakonski razlog da se ograniči broj lijekova gospodarskog subjekta Krka na način da se sa Pozitivne liste izostavi 70 lijekova i ostavi samo 24 lijeka.
- Podnositelji zahtjeva smatraju da su neutemeljeni navodi Protivne strane da je Sud BiH zauzeo stav da odluke organa javne vlasti ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji.
- Sud BiH odlučuje za svaki predmet pojedinačno, u zavisnosti od okolnosti svakog konkretnog slučaja.
- Sud BiH stoji na stanovištu da se Zakon o konkurenciji primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave što je vidljivo iz dosadašnjih odluka.
- U presudi broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, odlučujući po tužbi Vlade Federacije Bosne i Hercegovine protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 04-26-3-027-38-II/11 od 04.10.2012. godine, Sud BiH je odlučio: „Prije svega ovo sudsko Vijeće nalazi neutemeljenim prigovor tužbe da je tuženi pogrešno primjenio Zakon o konkurenciji na odluke zakonodavnih organa i izvršnih vlasti u konkretnom slučaju Vlade Federacije Bosne i Hercegovine iz razloga što se navedene odredbe primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini, a koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini potpadaju pod primjenu ovog Zakona, jer svi pravni akti koji u suštini imaju utjecaj na tržište, spadaju pod odredbu članka 4. stavak (1) citiranog Zakona, zbog čega se istaknuti prigovor tužbe u tom pravcu kao neutemeljen odbija“.
- Identično i u presudi Suda BiH broj: S1 3 U 019262 15 U od 10.5.2017. godine kojom je potvrđeno rješenje Konkurencijskog vijeća da točka VIII posebnih kriterija Odluke o listi esencijalnih lijekova neophodnih za osiguranje zdravstvene zaštite u okviru standarda obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i

Hercegovine", broj 75/11) predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

- U presudi broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, odlučujući po tužbi Federalnog ministarstva zdravstva protiv rješenja Konkurencijskog vijeća broj 04-26-3-007-72-11/13 od 17.04.2014. godine, Sud BiH je odlučio: „Odredbom članka 10. Pravilnika o načinu obavljanja zdravstvenih pregleda osoba pod zdravstvenim nadzorom i odredbom članka 1. stavak (1) alineja 5. Pravilnika o opsegu i vrsti javno-zdravstvene djelatnosti, koja ne može biti predmetom privatne djelatnosti, onemogućio slobodan pristup ostalim gospodarskim subjektima, na mjerodavno tržište. Naime, navedeni Pravilnici, sa aspekta propisa o zaštiti tržišne konkurencije su pravnim i administrativnim zaprekama ograničili slobodan ulazak gospodarskih subjekata, konkurenata na mjerodavno tržište. Slijedom navedenog, svi organi vlasti/institucije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, koji svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju tržišnu konkurenciju u Bosni i Hercegovini, potpadaju pod primjenu ovog Zakona“.
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine je utvrđeno: „Prije svega, ovo Sudsko vijeće nalazi, da je tuženi pogrešno primijenio Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nema utjecaja na tržištu, odnosno da ne može imati utjecaja na tržištu, te da njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji. Ovo iz razloga, što se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji“.
- Presudom Suda BiH broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine utvrđeno je: „Da je Konkurencijsko vijeće pogrešno primijenilo Zakon o konkurenciji, utvrđujući da Vlada Kantona Sarajevo nije sudionik na tržištu, odnosno nije gospodarski subjekt, njene odluke ne potpadaju pod primjenu Zakona o konkurenciji, te da se odredbe Zakona o konkurenciji primjenjuju i na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, u smislu odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te da je Konkurencijsko vijeće pogrešno zaključilo da Vlada Kantona Sarajevo ne može u smislu Zakona o konkurenciji biti sudionik tržišne konkurencije“.
- Konkurencijsko vijeće mora da postupa sukladno Zakonu o konkurenciji. Člankom 43. stavak (7) Zakona o konkurenciji, jeste regulirano da Konkurencijsko vijeće, u svrhu ocjene danog slučaja, može koristiti sudsku praksu Europskog suda pravde i odluke Europske komisije. Navedeno implicira da nije obligatorna primjena sudske prakse Europskog suda pravde i odluka Europske komisije, dok je primjena članka 2. Zakona o konkurenciji obligatorna.
- Protivna strana neosnovano tvrdi da je stanovište Europskog suda pravde i Europske komisije da se pravila o konkurenciji ne primjenjuju na odluke povezane sa „vršenjem javne vlasti“.
- Europska komisija i Europski sud pravde više puta su potvrdili, da u pravu tržišnog natjecanja Zajednice aktivnost koja se sastoji u određivanju uslova ili ograničenja u pružanju dobara i usluga na određenom tržištu, ima obilježje ekonomske aktivnosti (predmet C-41/90 Hofner i Elser [1991] ECR I-1979, paragraf 21 i spojeni predmeti C-264/01, C-306/01, C-354/01 i C- 355/01 AOK-Savezna i ostalo [2004] ECR I-2493, paragraf 46), (predmet C-35/96 Komisija protiv Italije [1998] ECR I-3851.
- Europski sud pravde i Europska komisija su u više postupaka utvrđivali neusklađenost odluka organa „javne vlasti“, sa pravilima o konkurenciji i to:

- U predmetu *Commission of the European Communities v. Italian Republic*, br. 118/85, od 16. 06. 1987. i C-35/96 [1998] ECR I-3851, odlučeno je upravo protiv odluka državne vlasti.
 - U slučaju C-67/96. *Albany*, ECR (1999.) I-5751 ESP je istaknuo kako se dopunski penzioni fond, bez obzira na ostvarivanje socijalnih ciljeva, realizaciju načela solidarnosti i neprofitni karakter djelatnosti ima smatrati gospodarskim subjektom.
 - U u slučajevima: C-219/97 *Drijvende Bokken*, ECR (1999.) I-6121; C- 67/96, je odlučeno u slučaju dopunskih penzijskih fondova, pod određenim okolnostima moguće je govoriti o pgospodarskoj aktivnosti i gospodarskim subjektima.
 - Slična je argumentacija iznesena i u slučaju Francuske udruge osiguravatelja (FFSA) C-244/94. *FFSA*, ECR (1995.) I-4013.
 - U predmetu C-475/99. *Ambulanz Glockner*, ECR (2001.) I-8089 određene aktivnosti u zdravstvu, kao što su hitna služba, odnosno prijevoz pacijenata, eksplicitno su označene kao gospodarske djelatnosti.
- Postoje presude Europskog suda pravde u kojim je sasvim jasno presuđeno da se odluke izvršnih organa vlasti ili čak Vlade pojedinih zemalja članica proglašavaju zabranjenim konkurencijskim djelovanjem.
 - Očit primjer je presuda Europskog suda pravde od 18.06.1998. godine, predmet C-35/96 u kojem je Sud iznio stav: „Zahtjev u ovom postupku je bio za proglašenje da usvajanjem i zadržavanjem na snazi zakona koji, pri odobravanju relativne moći odlučivanja, zahtijeva od Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali (Nacionalno vijeće carinskih agenata) da donose odluke protivno članku 85. Ugovora o EZ-u, u smislu da određuje obveznu carinu za sve carinske agente, Talijanska Republika nije ispunila svoje obveze prema člancima 5. i 85. Ugovora“.
 - Neutemeljeni su navodi Protivne strane da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja ekonomsku aktivnost, te da ne utječe na tržište.
 - Nebitna je tvrdnja Protivne strane da Vlada nije nudila lijekove koji se izdaju na teret Zavoda, niti je iz te aktivnosti ostvarivala profit.
 - Podnositelji zahtjeva ističu da Zakon o konkurenciji termin gospodarski subjekt koristi kao zbirni termin, a ne kao zakonsku definiciju. U članku 2 stavak (1) Zakona o konkurenciji je jasno navedeno da se isti primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe (u daljnjem tekstu zajedno nazvani gospodarski subjekti).
 - Pravno neutemeljeno se tvrdi da Zakonom o konkurenciji pojam gospodarski subjekt treba biti ograničen na način da je ispunjen i dodatni uvjet da se isti posredno ili neposredno bavi proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, te da sudjeluju u prometu roba i itd.
 - Činjenica je da postoji specifično tržište lijekova koji se izdaju i prodaju na teret fonda Zavoda. Svi prodani lijekovi na ovom tržištu se plaćaju od strane Zavoda. Bitno je da gospodarski subjekti koji se sada nalaze na Pozitivnoj listi lijekova HNK 2021. bave prodajom lijekova i da su na taj način privilegirani u odnosu na gospodarski subjekt Krka čiji se lijekovi ne nalaze na Listi, bez bilo kakvih stručnih i objektivnih razloga.
 - Pobijanom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na specifičan način se nude robe na tržištu lijekova koji se izdaju na teret Zavoda.

- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada u ime Zavoda nudi lijekove krajnjim korisnicima-pacijentima koje krajnji korisnici dobijaju na recept, a čiju cijenu plaća Zavod farmaceutskim kompanijama.
- Vlada je aktivni sudionik na tom tržištu lijekova, jer Vlada utiče na to tržište nametanjem ograničenja pristupa ovom tržištu. Gospodarska aktivnost nije samo izravna prodaja ili kupovina od strane „javne vlasti“ nego je i djelovanje kojim se onemogućava pristup tržištu pod jednakim uvjetima.
- Dakle bitno je da se Odlukom o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda direktno djeluje na tržište i tržišnu konkurenciju, jer se njom Podnositeljima zahtjeva (koji imaju proizvode istih karakteristika, sa istom cijenom, koje potrošači smatraju međusobno zamjenljivim), onemogućava pristup tržištu, a omogućava samo određenim-izabranim gospodarskim subjektima.
- Neutemeljene su tvrdnje da prava Podnositelja zahtjeva nisu povrijeđena jer imaju neograničen pristup slobodnom tržištu. Predmet postupka nije pristup slobodnom tržištu.
- Mjerodavno tržište predmetnog postupka je uvrštavanje lijekova na Pozitivnu Listu lijekova koji se izdaju i prodaju na recept i na ovom tržištu cijena lijekova je fiksno određena za sve sudionike na osnovu Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH.
- Na pomenuto mjerodavno tržište mogu pristupiti samo proizvođači kojima je Vlada „dala odobrenje“ odnosno uvrstila ih na Pozitivnu listu lijekova, a proizvođači lijekova se ne mogu nadmetati za poziciju cijenom, već samo kvalitetom proizvoda.
- Također, ovom tržištu kupci-pacijenti ne mogu slobodno kupovati robu, nego samo ako imaju ljekarski recept, proizvodi su međusobno zamjenjivi, ali o izboru proizvoda odluku ne donosi krajnji potrošač-pacijent, nego neovisna stručna osoba-liječnik, a na kraju robu uvijek plaća Zavod.
- Osnovna bitna karakteristika ovog tržišta je da izravni korisnici (pacijenti) kupljenu robu ne plaćaju (ili plaćaju minimalnu participaciju), što znači da ovo tržište privlači veliki broj „kupaca“, jer robu dobijaju besplatno.
- Druga bitna karakteristika ovog tržišta je da robu plaća Zavod, dakle budžetski korisnik, što faktički znači da prodavači imaju garantovanu naplatu.
- Dakle tvrdnja da se lijekovi Krke koji nisu uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. mogu prodavati u slobodnoj prodaji je neutemeljena (ili samo teoretska), jer nijedan kupac-pacijent neće izabrati da kupi tu robu, kada zamjenski proizvod može dobiti besplatno.
- Protivna strana neutemeljeno tvrdi da je stanovište Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog utjecaja. Aktivnosti HZZO-a mogu biti isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog natjecanja samo pod uvjetom da obavlja povjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti uz puno osiguranje učinkovitog tržišnog natjecanja.

Dana 04.02.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-17/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo izjašnjenje Kantonalnog javnog pravobranilaštva Hercegovačko-neretvanske županije (u daljnjem tekstu:

Javno pravobranilaštvo HNK) u kojem navodi da je suglasno sa svim podnescima koje je odvjetnik Džemil Sabrihafizović uputio Konkurencijskom vijeću u predmetnom postupku. Također, u podnesku je navedeno da sukladno članku 10. Zakon o Javnom pravobranilaštvu, Javno pravobranilaštvo obavlja poslove pravne zaštite, imovine i imovinskih interesa Kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave, njihovih tijela i drugih tijela koja se financiraju iz njihovih proračuna, ili u odnosu na njih obavljaju osnivačka prava. Slijedom navedenog, Javno pravobranilaštvo smatra da se u predmetnom postupku ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanske županije, pa ne postoji obveza zastupanja od strane Javnog pravobranilaštva.

4. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u smislu odredbi članka 35. stavk (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona obratilo Zavodu aktom broj: UP-01-26-3-037-22/21 od 27.04.2022. godine u kojem je tražilo sljedeće podatke: procentualni omjer zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na listi lijekova sukladno sa prethodno donesenom odlukom o listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije, kao i važećom Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, te podatke o finansijskom udjelu domaćih i stranih proizvođača po pomenutoj Odluci.

Dana 18.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-29/21, Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda u kojem su dostavljeni traženi podatci.

5. Usmena rasprava i daljnji tijek postupka

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno članku 39. stavak (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 21.04.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Emir Kapidžić iz Sarajeva, te punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tijek usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik (akt broj: UP-01-26-3-037-21/21), a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom toku usmene rasprave, Konkurencijsko vijeće je odobrilo da izjašnjenja stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, dostave naknadno pismenim putem. Odvjetnik Emir Kapidžić je na usmenoj raspravi dostavio akt Zavoda broj: 07-45-14-10-1-07859-1/2022 od 19.04.2022. godine koji je uložen u spis i predat punomoćniku Protivne strane.

Konkurencijsko vijeće je dana 04.05.2022. godine pod brojem: UP-01-26-3-037-23/21 zaprimilo izjašnjenje Podnositelja zahtjeva na pitanja sa usmene rasprave, te Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Elmedine Manso od 29.04.2022. godine (u daljnjem tekstu: Nalaz i mišljenje sudskog vještaka). Nalaz i mišljenje sudskog vještaka je urađen na inicijativu punomoćnika Podnositelja zahtjeva i na oklopnosti koje je isti predložio, bez donošenja zaključka o vještačenju od strane Konkurencijskog vijeće, sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku. U Nalazu i mišljenju je zaključeno sljedeće:

- Prosječan mjesečni promet koji je ostvarila Krka Farma po osnovu lijekova koji nisu više na listi za 2021. godinu iznosi 26.832,99 KM, odnosno 54,87% ukupnog mjesečnog prometa koji finansira Zavod (na osnovu prometa istim lijekovima za period od 01.01.-23.08.2021. godine).

- Za period od 01.01.-23.08.2021. godine došlo je od povećanja prosječnog mjesečnog prometa po osnovu lijekova koji nisu više na listi u odnosu na promet u 2020. godini u iznosu od 4.172,07 KM ili u procentima povećanje 18,41%.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma bi ostvarila dodatni promet u iznosu od 107.331,96 KM za lijekove koje nisu na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila je promet u iznosu od 88.274,32 KM za lijekove koji su na listi.
- Za period od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine, prema prosječnom mjesečnom prometu Krka Farma ostvarila bi ukupan promet u iznosu od 195.606,28 KM za lijekove koji nisu na listi i lijekove koji su na listi, a što predstavlja pad prometa za 54,87%.
- Kao posljedica isključenja 70 lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Krka Farma je u periodu od 01.09.2021. godine do 31.12.2021. godine imala pad prometa od 54,87%.

Punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 04.05.2022. godine, pod brojem: UP-01-26-3-037-24/21 dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave i naveo sljedeće:

- Poziv za nove zaštićene nazive u okviru generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., upućen je putem e-maila svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine (*dokaz: e-mail od 31.05.2022. poslan sa boris.vidovic@zso.ba*).
- Inicijativu za donošenje nove liste lijekova dao je Zavod (*dokaz: akt Zavoda broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine i Obrazloženje uz Odluku izmjeni Odluke o utvrđivanju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret Zavoda*).
- S obzirom da Pozitivna lista lijekova HNK iz 2019. godine, nije u potpunosti bila usuglašena sa Federeralnom esecijalnom listom, Vlada je donijela Zaključak broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine kojim je zaduženo Ministarstvo zdravstva HNK da svake godine analizira listu lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda i predloži eventualne izmjene i dopune.
- Na temelju Zaključka Vlade broj: 01-1-02-1039/19 od 22.05.2019. godine, nadležni ministar je pripremio prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Ministarstvo zdravstva HNK je obavilo postupak revizije važeće Pozitivne liste lijekova HNK, radi usklađivanja sa Federalnom esencijalom listom.
- Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utvrđeni su kriteriji za uvrštavanje lijekova na Pozitivnu listu, kao i kriteriji za ograničavanje broja zaštićenih lijekova na Pozitivnoj listi u smislu članka 11. Pravilnika o bližim kriterijima.
- Propisima nije utvrđeno da se donosi posebna odluka o lijekovima koji su uvršteni pozitivnu listu lijekova, nego se na bazi naprijed navedenih kriterija donosi i objavljuje pozitivna lista lijekova, sa lijekovima koji su uvršteni na listu.

- Sukladno navedenom, Komisija za lijekove nije davala posebno stručno mišljenje o lijekovima koji nisu uvršteni na listu.

6. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Mjerodavno zemljopisno tržište je teritorij Hercegovačko-neretvanske županije, budući da se Odluka o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda primjenjuje u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, te na osnovu podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za mjerodavno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanske županije.

7. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznijetih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Sukladno članku 5. Zakon o lijekovima FBiH, opskrba lijekovima u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti koji se koriste na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine obavlja se u skladu Federalnom listom lijekova i Listom lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Članak 6. Zakona o lijekovima FBiH predviđa da cijene lijekova sa Federalne liste lijekova se usklađuju sa cijenama lijekova na nivou Bosne i Hercegovine i ne mogu biti više od maskimalnih veleprodajnih cijena lijekova u Bosni i Hercegovini. Cijene lijekova utvrđene Federalnom listom lijekova su obavezujuće kod donošenja pozitivnih listi lijekova na kantonalnom/županijskom nivou.
- Na temelju članka 8. Zakona o lijekovima FBiH, dana je ovlast vladama kantona da na prijedlog kantonalnog/županijskog ministra zdravstva, donose Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona. Na listu lijekova koju

utvrđuje vlada kantona, obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni u Federalnu listu lijekova sukladno članku 8. stavak (2) Zakona o lijekovima FBiH.

- Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno je da se na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija, može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova.
- Radi provedbe Zakona o lijekovima FBiH, Federalno ministarstvo zdravstva je donijelo Pravilnik o bližim kriterijima. Pravilnikom o bližim kriterijima utvrđeni su kriteriji za izbor lijekova, postupak i način izrade listi lijekova, te način skidanja lijekova sa listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Sukladno članku 3. Pravilnika o bližim kriterijima njegova primjena je obvezna na kantonalnom/županijskom nivou.
- Članak 6. Pravilnika o bližim kriterijima propisuje da lijekovi sa Federalne liste lijekova obavezno ulaze u sastav pozitivne liste lijekova kantona, kao i liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija (kantonalne liste lijekova) koje donosi vlada kantona/županija na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva. Nije dozvoljeno proširenje listi lijekova kantona/županija, ukoliko kanton/županija nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona/županija koja se financira na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.
- Na temelju članka 17. Pravilnika o bližim kriterijima revizija listi lijekova se obavlja na godišnjem nivou na način da se prvo obavi revizija federalne liste lijekova, a nakon objavljivanja federalnih lista lijekova, kantonalna ministarstva su u obavezi provesti postupak sačinjavanja i predlaganja kantonalnih lista lijekova sukladno Zakonu o lijekovima u FBiH i citiranim pravilnikom.
- Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH i Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu, utvrđen je popis lijekova koji se izdaju i osiguravaju, na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalni zavod zdravstvenog osiguranja).
- Temeljem Zaključka broj: 01-1-02-875/21 od 31.03.2021. godine, Vlada je obvezala Ministarstvo zdravstva HNK da pripremi prijedlog Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.
- Zavod je aktom broj: 040301-33-14-8-3-08461/21 od 21.04.2021. godine predložio uvrštavanje novih generičkih naziva lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021.
- Sukladno članku 8. Zakona o lijekovima FBiH, Vlada je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda dana 24.05.2021. godine, sa početkom primjene od 23.08.2021. godine.
- U vrijeme donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda na snazi je bila Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, dana 01.01.2022. godine na snagu je stupila Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH za 2022. godinu.
- Točkom II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Vlada je izvršila izmjenu točke IV Odluke o Pozitivnoj listi lijekova HNK

iz 2019. godine, što je rezultiralo promjenom broja lijekova Podnositelja zahtjeva na Pozitivnoj listi lijekova koja je sastavni dio Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda.

- U postupku formiranja Pozitivne liste lijekova HNK 2021., Ministarstvo zdravstva HNK nije raspisivalo Javni poziv nosiocima dozvole za stavljanje lijeka u promet u Bosni i Hercegovini za podnošenje dokumentacije kojom će dokazati da ispunjavaju uvjete za stavljanje lijekova na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., niti je Povjerenstvo za lijekove dalo posebno stručno mišljenje o lijekovima koji će biti uvršteni na Pozitivnu listu lijekova.
- Poziv za apliciranje novih generičkih naziva lijekova koji su uvršteni na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., kao i zahtjev za usklađivanjem cijena lijekova sa cijenama iz 2021. godine, upućen je od Zavoda svim proizvođačima i zastupnicima lijekova dana 31.05.2021. godine sa e-mail adrese boris.vidovic@zso.ba.
- Agencija je registrirala, te izdala rješenje za ukupno 489 lijekova čiji je proizvođač Krka, a nositelj dozvole za stavljanje u promet ovih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine je gospodarski subjekt Krka Farma.
- Na Federalnoj listi lijekova se nalazi ukupno 181 lijek, čiji je proizvođač Krka, a nositelj odobrenja za stavljanje u promet lijekova je gospodarski subjekt Krka Farma.
- Podnositelji zahtjeva su na Pozitivnoj listi lijekova iz 2019. godine bili zastupljeni sa ukupno 94 lijeka dok je na novu izmjenjenu Pozitivnu listu lijekova HNK 2021., uvršteno 24 lijeka proizvođača Krka.
- Direktorica gospodarskog subjekta Krka Farma Azra Tahirović je dana 27.07.2021., poslala upit Ministarstvu zdravstva HNK povodom Pozitivne liste lijekova HNK 2021., te je tražila objašnjenje zašto su lijekovi Krka izostavljeni sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021. i na osnovu kojih kriterija. Ministarstvo zdravstva HNK nije dostavilo odgovor na pomenuti dopis.

Podnositelj zahtjeva je u predmetnom postupku iznio prigovor vezan za zastupanje Vlade od odvjetnika Džemila Sabrihafizovića, navodeći da sukladno odredbama Zakona o Javnom pravobranilaštvu, poslove pravne zaštite Hercegovačko-neretvanske županije i njegovih organa treba obavljati Javno pravobranilaštvo HNK, te da odvjetnik Džemil Sabrihafizović ne bi trebao zastupati Vladu pred Konkurencijskim vijećem. Konkurencijsko vijeće izneseni prigovor smatra neutemeljenim, jer se u predmetnom postupku u smislu članka 10. Zakona o Javnom pravobranilaštvu ne radi o imovini i imovinskim interesima Hercegovačko-neretvanske županije, što implicira da Vladu ne mora zastupati Javno pravobranilaštvo HNK i da odvjetnik Džemil Sabrihafizović na temelju punomoći izdate od Vlade može poduzimati pravne radnje pred Konkurencijskim vijećem.

Sukladno članku 2. Zakona o konkurenciji, isti se primjenjuje na pravne ili fizičke osobe, bilo da su to gospodarska društva, poduzeća, poduzetnici, udruženja, bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, zatim na tijela državne uprave i lokalne samouprave, te sve ostale fizičke ili pravne osobe bez obzira na pravni status, oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruge, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualnog vlasništva. Vlada u smislu članka 2. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji, te prema tumačenjima presuda Suda BiH (presuda broj: S1 3 U 011496 12 U od 08.04.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 016103 14 U od 23.12.2015. godine, presuda broj: S1 3 U 025594 17 U od 27.03.2019. godine i presude broj: S1 3 U 032999 19 U od 03.11.2020. godine) predstavlja gospodarski subjekt, kada posredno ili neposredno sudjeluje ili utječe na tržište, te neosporno potpada pod primjenu Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće smatra da je tumačenje Protivne strane da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji u potpunosti pogrešno. Protivna strana smatra da je sporazum pojedinačni pravni akt koji nastaje suglasnošću volja dvije strane, a da je Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda opšti akt donesen od Vlade. Nesporno je da se sukladno sa člankom 4. stavak (1) Zakona, Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda može smatrati zabranjenim sporazumom, jer je istim definirano da su zabranjeni sporazumi odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji imaju za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije, pri čemu je nesporno da se Protivna strana u smislu članka 2. stavak (2) tačka b) Zakona smatra gospodarskim subjektom, jer donošenjem Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda utječe na tržište.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva je samoinicijativno dostavio Nalaz i mišljenje sudskog vještaka Elmedine Manso, koji Konkurencijsko vijeće nije uzelo u obzir prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, jer sukladno članku 176. stavak (1) Zakona u upravnom postupku, Konkurencijsko vijeće nije donijelo zaključak o vještačenju u predmetnom postupku, niti je sukladno članku 176. stav (3) Zakona o upravnom postupku Protivna strana konsultovana oko ličnosti vještaka i okolnosti vještačenja.

Članak 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na izravno ili neizravno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uvjeta.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Vlada sukladno članku 8. stavak (1) Zakona o lijekovima FBiH nadležna za donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, odnosno Pozitivne liste lijekova HNK 2021. Analizirajući odredbe Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da ne sadrži obilježja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, jer se istom izravno ili neizravno ne nameću kupovne i prodajne cijene ili trgovački uvjeti. U točki II Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, utvrđivanje cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. je regulirano na način da se primjenjuje važeća Odluka o usaglašavanju cijena lijekova na Pozitivnoj listi lijekova Hercegovačko-neretvanske županije sa cijenama lijekova na Federalnoj listi lijekova, iz čega proizilazi da pobijanom Odlukom nisu određene, odnosno nametnute cijene lijekova. Iz odredbi Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, evidentno je da Vlada nije nametala trgovačke uvjete proizvođačima i prometnicima lijekova koji se uvrstavaju na Pozitivnu listu lijekova HNK 2021. Konkurencijsko vijeće smatra da donošenje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda od strane Vlade nije imalo za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije u smislu članka 4. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

Članak 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji određuje da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja, izričiti i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, a koji se odnose na ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja.

Člankom 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH je regulirano da se na listu lijekova obvezno uvrštavaju lijekovi domaće industrije, koji ispunjavaju uvjete, i to pored lijekova–originatora, kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije. Članak 9. Zakona o lijekovima FBiH i članak 11. Pravilnika u bližim kriterijima definira mogućnost ograničavanja broja zaštićenih lijekova proizvođača i obvezu uvrštavanja domaćih i originalnih proizvođača lijekova. Na temelju citiranih odredbi, Vlada je donošenjem Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda smanjila prisustvo lijekova proizvođača Krka, u odnosu na prethodno važeću Pozitivnu listu lijekova iz 2019. godine sa ukupno 94 lijeka na 24 lijeka.

Podnositelji zahtjeva tvrde da im je Vlada ograničila pristup rnmjerodavnom tržištu, te da je usvajanjem sporne Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, administrativnim mjerama ograničila mogućnost pristupa tržištu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Hercegovačko-neretvanske županije, što je netočno. Uvidom u podatke koje je dostavio Zavod, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su lijekovi stranih proizvođača zastupljeni na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. u udjelu od 42,6%, dok su domaći proizvođači zastupljeni sa 57,4%, te da po tom osnovu na istoj nema diskriminacije obzirom na podrijetlo proizvoda. Naime, na Pozitivnu listu lijekova HNK iz 2021. uvršteno je ukupno 655 lijekova (u svim oblicima i veličinama), od kojih je 376 generičkih lijekova domaćih proizvođača i 279 lijekova stranih proizvođača, uključujući i Podnositelje zahtjeva. Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da su u periodu 01.09.-31.12.2021. godine strani proizvođači na osnovu plasiranih lijekova koji su na Pozitivnoj listi lijekova HNK iz 2021. ostvarili prihod od 2.583.284,00 KM, dok su domaći proizvođači ostvarili prihod od 2.108.727,00 KM, što ukazuje na neospornu činjenicu da Podnositelji zahtjeva i ostali strani proizvođači lijekova nisu isključeni sa Pozitivne liste lijekova HNK iz 2021.

Imajući u vidu navedeno, Podnositelji zahtjeva nisu dokazali postojanje povrede iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Konkurencijsko vijeće smatra kako je Vlada postupala sukladno svojim ovlastima koja proizlaze iz članka 9. Zakona o lijekovima FBiH. Donošenjem Pozitivne liste lijekova HNK 2021. godinu koja je sastavni Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda nisu isključeni strani proizvođači lijekova, što uključuju i Podnositelje zahtjeva, odnosno isti su prisutni na istoj sukladno važećim propisima, te da su ostvarili veći prihod od domaćih proizvođača lijekova, što je vidljivo iz financijskog udjela stranih proizvođača od 55% u odnosu na lijekove domaćih proizvođača sa 45%. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku utvrdilo da Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda donesena od strane Vlade ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

U postupku utvrđivanja činjeničnog stanja, uzeta je u obzir i okolnost da sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja nisu proračunska sredstva, odnosno da se ista formiraju na osnovu obveznog davanja koja su jednaka za sve osiguranike, kao krajnje korisnike istih, te da iz tih sredstava svi ostvaruju jednaka prava neovisno od iznosa doprinosa koji svaki osiguranik uplaćuje, čime se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Sukladno navedenom i važećim zakonodavstvom, vlade kantona/županija donose odluke o pozitivnim listama, te na taj način odlučuju o namjeni ličnih sredstava prikupljenih u fond obvezne zdravstvene zaštite. Također, prema važećim propisima, način financiranja i nabava lijekova iz sredstava obvezne zdravstvene zaštite, što uključuje i pozitivnu listu lijekova, podliježe kontroli zakonitosti od strane nadležnih organa, prvenstveno Federalnog ministarstva zdravstva, te pripadajućih kantonalnih i federalnih inspekcija sa posebnih ovlastima.

Konkurencijsko vijeće konstatuje da se u podnesenom Zahtjevu ukazivalo na nepoštovanje propisane procedure donošenja Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda, no s obzirom da se tu radi o procedurama koje nisu u stvarnoj nadležnosti

Konkurencijskog vijeća sukladno Zakonu o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće nije niti cijenilo ispravnost provedbene procedure kod donošenja pobijane Odluke, a koju u okviru svoje nadležnosti sprovodi Ministarstvo zdravstva HNK u koordinaciji sa Vladom. Konkurencijsko vijeće je u predmetnom postupku zaključilo da sačinjavanje Pozitivne liste lijekova HNK 2021., spada u nadležnost Ministarstva zdravstva HNK, prilikom čega se ista sačinjava u skladu sa zakonskom i podzakonskom regulativom, te Konkurencijsko vijeće ne može ulaziti u aspekt struke i kompetencije Ministarstva zdravstva HNK, na način da Konkurencijsko vijeće procjenjuje ispravnost skidanja ili stavljanja određenih lijekova sa Pozitivne liste lijekova HNK 2021.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

8. Privremena mjera

Analizirajući istaknute navode i ponuđene dokaze Podnositelja zahtjeva u vezi zatražene privremene mjere, imajući u vidu odredbe članka 36. Zakona o konkurenciji prema kojim je teret dokazivanja na stranci koja je podnijela zahtjev za pokretanje postupka, Konkurencijsko vijeće na temelju istih nije u vrijeme podnošenja Zahtjeva moglo utvrditi preliminarnu povredu u smislu članka 40. stavak (1) Zakona o konkurenciji koja bi mogla kratkoročno štetno utjecati na pojedine gospodarske subjekte, pa samim time nije mogao pravovremeno odrediti privremenu mjeru.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke ovoga Rješenja.

9. Troškovi postupka

Punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-25/21.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva odvjetnik Emir Kapidžić dostavio je dana 04.05.2022. godine u zakonom predviđenom roku troškovnik, koji je zaprimljen pod brojem: UP-01-26-3-037-26/21.

Člankom 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (koji uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak (2) istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više strana sa suprotnim interesima, strana koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku. Ako je u takvom slučaju koja od stranaka djelimično uspjela sa svojim zahtjevom, ona je dužna nadoknaditi protivnoj stranci troškove srazmjerno dijelu svog zahtjeva s kojim nije uspjela.

Sukladno sa odlukom navedenoj u izreci ovog Rješenja Podnositelji zahtjeva nisu uspjeli u svom Zahtjevu, pa su dužni nadoknaditi troškove postupka Protivnoj strani.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da punomoćnik Protivne strane odvjetnik Džemil Sabrihafizović, sukladno sa člankom 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik FBiH“, br. 22/04 i 24/04), ima pravo na naknadu troškova. Obzirom da je punomoćnik Protivne strane obaveznik poreza na dodatnu vrijednost (PDV), obračunati troškovi se uvećavaju za iznos PDV-a.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva advokat Emir Kapidžić nije uspio u svom Zahtjevu, pa mu se odbija zahtjev na naknadu troškova postupka.

Sukladno sa člankom 18. točka 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Federacije Bosne i Hercegovine, obračunati su troškovi punomoćnika Protivne strane odvjetnika Džemila Sabrihafizovića i to: Odgovor na zahtjev u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM i za zastupanje na usmenoj raspravi u iznosu od 240,00 KM uvećano za PDV 280,80 KM. Slijedom navednog, Podnosioci zahtjeva su u obvezi uplatiti ukupan iznos od 561,60 KM punomoćniku Protivne strane odvjetniku Džemilu Sabrihafizoviću.

Na temelju gore navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 4. i 5. izreke ovoga Rješenja.

10. Administrativna pristojba

Podnositelji zahtjeva na ovo Rješenje sukladno sa člankom 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 30/06, 18/11 i 75/18) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem) su obvezni platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Sukladno sa odredbom članka 3. stavak 2. točka b) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem, Podnositelji zahtjeva nakon izvršene uplate su dužni uplatnicu kao dokaz o izvršenoj uplati administrativne pristojbe dostaviti Konkurencijskom vijeću, prije dostavljanja Rješenja.

Ukoliko Podnositelji zahtjeva ne izvrše uplatu administrativne pristojbe, Konkurencijsko vijeće će pokrenuti postupak prinudne naplate po proceduri koja je propisana člankom 18. Zakona o administrativnim pristojbama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 i 3/10).

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 6. izreke ovog Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Predsjednik

dr.sc. Amir Karalić

-